

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

ÉSI ÁR egynegyed évre:

Hej, zhoz szállítva 1.60 Pengő
Vidékre postán 2.— Pengő
Külföldre egy évre 3 dollár

Megjelenik minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő:
Vitéz Szabadvány Ferenc
Vásártér 13. Telefonszám 4.

Kiadótulajdonos:
Rónai Frigyes
Várkör 39. sz. Telefonszám 23.

Hirdetések millimétersoronként 6 fillér
Hirdetések díja előre fizetendő
Nyitólár sora 40 fillér
Szöveghözötti reklámhír sora 20 fillér.

Meghalt dr. Bárdos Remig bencés főapát

Meghalt dr. Bárdos Remig bencés főapát, Köszeg gimnáziumának 13 éven át volt igazgatója. Ezen idő alatt úgy megszerették és megbecsülték városunkban a népszerű igazgatót, hogy az egész város társadalma lehangoltan vette 1920-ban tudomásul, hogy díszes állásba távozik Köszegről, mert az év május 19-én a bencés rend káptalanja főapáttá választotta. Soha nem felejtette el Köszegét és mindig hangsúlyozta, életének legszebb, legboldogabb éveit Köszegen töltötte. Halála ezért váltott ki talán legnagyobb megdöbbenést és a legigazibb részvétet városunkban. Néhány héttel ezelőtt találkoztunk vele Budapesten. Félórás beszélgetés során megérezte, a közeli vég elkerülhetetlen. De hogy ez így gyorsan jön, erre még sem számított senki. Ez alkalommal jelentette ki, a legközelebbi hetekben Köszegre akar jönni, mert egész életében itt érezte magát legjobban. Sőt tervbe vette, amennyiben egészsége nem javul, tartósan Köszegen telepedik le. Nem csak ő szerette Köszegét, de a köszegiek igaz szeretete kísérte végig mindenhol élete útjain.

A mai viszonyok között nem kísérik Köszegről tisztelői utolsó útjára. De Köszeg nemcsak diszpolgárának, hanem nagy halottjának is tekinti dr. Bárdos Remiget. Pünkösdi hetében nem lehet gyászmisét tartani s ezért az ünnepélyes gyászmisét Kincs István apátplébános f. hó 23-án, hétfő reggel 9 órakor tartja meg a Jézus Szíve templomban. A bencés templomot most festették s ezért ott az ünnepélyes gyászmisét mégcsak e hó végén tartják meg. — Hétfői temetésén Köszegről Kovács Arisztid igazgató több rendtársával vesz részt.

— Bárdos Remig csütörtök reggel vidáman köszöntötte a balatonfüredi Erzsébet szanatórium vendégeit, az orvoshat hallgatóit, az egyik orvos két kislíával jókedvvel hosszabban elbeszélgetett. Dél előtt szénsavas fürdőt vett, lemérte testsúlyát

és 11 óra felé felment a szobájába. Itt kinyitotta a rádióját hogy meghallgassa a déli harangszót, majd breviáriumból olvasott, azután levelet írt Kiss Ernő tahi főszolgabírónak. Blaha Sándor államtitkárnak is akart egy levelet írni, erre azonban már nem került sor. Ekkor érthette utól a halál. — Miután délben nem jelent meg asztalánál, egy ápolónő ment fel a szobájába. A szobába belépő ápolónővér a legnagyobb rendet találta, a főapát íróasztala mellett karosszékekben ült, mintha aludna. Az ápolónővér azt hitte, hogy alszik, fel akarta költöni, kezéhez nyúlt, amely azonban a kis érintésre élettelenül hullott le. Schmidt Ferenc igazgató-főorvos konstatálta a halált, mely azelőtt egy órával következhetett be.

Nyomban értesítették a pannonhalmi főapátságot és a tihanyi apátságot, ahonnan Máty Engelbert apát átutazott Füredre. Ekkor már a holttest mellett találta Jándy Bernadin celldömölki apátot is, aki látogatóba érkezett Füredre egy rokonához.

A főapát holttestét a balatonfüredi kápolnában ravatalozták fel, ahonnan szombaton szállították át Pannonhalmára.

(Dr. Bárdos Remig főapát a Hont vármegyei Ipolyságon született. Szent Benedek rendjébe 1885-ben lépett be. 1892-ben áldozópappá szentelték és mint középiskolai tanár, 15 éven keresztül tanította a latin és magyar nyelvet az esztergomi bencés főgimnáziumban. 1907 februárjában házfnök és gimnáziumi igazgató lett Köszegen. — A rend káptalanja 1920. május 19-én választotta meg főapátjává. A rendi ügyek vezetése sok gondot okozott neki és a pénz elértéktelenedésével keletkezett veszteségek rendkívül elszomorították. Beavatottak szerint szívbajának keletkezésére és ezek a gazdasági események voltak hatással és ezért kapott három év előtti koldujtort, hogy megrongált egészségét gyógyíthassa. Azóta csendes visszavonultságban élt Budapesten és Balatonfüreden.)

Köszeg legrégebbi múltja és történetének országos kihatású eseményei.

Irtá: Polány István.

(Az 1532. évi várostrom ezidei 400 éves évfordulójára)

1130 éves Köszeg.

(Folytatás)

Köszeg város története 1248. óta számos oklevélt adatra támaszkodik. Ezzel a korról foglalkozni földéslegesen tartom, minthogy olyan kiváló művekkel rendelkezik a magyar irodalom és Köszeg története, mint Cherni Kálmánnak főt említett, 1877-ben megjelent nagyszabású, utórd munkája és Thirring Gusztav egyetemi tanár, akadémiai tagnak magyar és német nyelven 1910-ben és 1929-ben (magyar és német nyelven) megjelent munkái. (Sopron és a magyar Alpok, Köszeg szab. kir. város nyaralóhely és vidéke.) A vonatkozó irodalom termékei közül még Wittinger (keresztnevet momentán nem tudom) néhai köszegi róm. kat. tanítónak füzetes folytatásokban közölt régebbi munkálkodását, néhai Auguszt János pol-

gátmesternek, Taucher Gusztáv polgárisk. h. igazgatónak és Horváth Detre bencés tanárnak újabb, köszegvárosi oklevéltári és ez utóbbinak művészet történeti kiadásait kell megemlítenem.

Örülök, hogy a saját magyar- és németnyelvű köszegi Vezetőmben szinten fölveti, Köszeg legrégebbi, kivált 1248. előtti történetére vonatkozó népies, történetileg azonban nem hiteles megállapításokat a történettudomány mai álláspontjának megfelelően magam helyesbítetem.

Ezekután röviden a város múltjához fűződő egyes eseményekkel akarok foglalkozni, nevezetesen azokkal, amelyek hazánknak vagy azontul Európának (Közép-Európának), sőt esetleg az egész világ történetére kihatottak. Annál inkább szükség van erre, mert eddig csak egy ilyen eseményről tudtak, illetve, mert eddig ilyen eseménynek csak Köszeg 1532. évi ostromát tekintettek.

Ilyen eseménynek még az avarok utolsó felkelése, függetlenségi harca Nagy Károly német-római császár ellen, amely a Köszeg mellett (Castellum Guntionis) vívott ütközettel

kezdődött. Kétségtelen, hogyha az avaroknak ez a jól indult fölkelése sikerül és újra független avar állam keletkezik a távolabbi kelet és a frank birodalom között, akkor egész Közép-Európa további alakulása más irányulésú lesz.

A Köszegi (Németújvári) grófok kiskirályságának (1270—1327) időszaka ugyancsak döntőleg kihatott egész Magyarország és Ausztria történetére, minthogy a Köszegi grófok sikeres harcainak Albert osztrák herceg, de még inkább IV. László ellen az lett a következménye, hogy Kun László Albertet segítségül hívta. Ilyen körülmények között indult meg Albert osztrák herceg 1289. évi hadjárata a Köszegi grófok ellen, amelynek folyamán ugyyszólván az egész mostani Nyugatmagyarországot, utóljára magát Köszegét is (és Szent Videt) elfoglalta.

Ez a helyzet kényszerítette III. Endrét arra, hogy Alberttól a nyugatmagyarországi várak visszaadását követelje. Midőn ennek nem lett fogadhatja, hadat üzent neki és megtámadta. A győzelmes hadjáratnak 1291-ben a hainburgi béke vetett véget, amely egyes határváraknak, köztük a köszegi felsővárnak lerombolását is elrendeli

Amint látjuk, a Köszegi grófok hatalmi állása döntő volt Magyarország és a szomszédos Ausztria viszonyára és állami életére, sőt III. Endre, az utolsó Árpád agyonzaklalt életének korai kialszását is nem kevésbé a Köszegi grófokkal vívott élet-halál harcai okozták, akik hatalomra törésükben minden erkölcsi és hazafias alattvalói tekintet sutba dobtak. Tudjuk, hogy III. Endrét el is fozták. A Köszegi grófok egész nyugatmagyarországi stratégiája pedig a köszegi kettős várrendszerre támaszkodott.

Hogy Köszeg váranak 1532. évi sikertelen ostroma II. Szulejmán török szultán részéről az egész kor világ-hatalmi helyzetére és szellemi történetére kihatott, az a közönség előtt is elég ismeretes, sőt a város múltjának világtörténelmi szempontból történő méltatása csak erre az eseményre szokott szorítkozni.

Az utolsó esemény Köszeg történetében, amely hazánk és Ausztria történetét is érinti, a város és vár elzalogosítása 1491-ben III. Frigyes nemet császárnak a pozsonyi békeszerződés által. Az akkor elzalogosított hat nyugatmagyarországi vár

